

STRANA GLEDANJA O FAKTORIMA KOJI UTIČU NA TEMPO NAPADA

Pukovnik *Jovan MANASIJEVIĆ*

Mada se u eventualnom budućem ratu odlučujući značaj pridaje dejstvima raketno-nuklearnih snaga strategijske namene, ipak se smatra da se pobjeda može postići samo zajedničkim naporima i koordiniranom upotrebom svih vidova oružanih snaga i svestranom podrškom pozadine zemlje. Postojala su mišljenja da bi borbena dejstva kopnenih snaga imala pomoćni karakter. Međutim, sve više preovladava gledište da kopnene operacije, do kojih bi došlo već u prvim trenucima rata, takođe imaju vrlo značajnu ulogu. Cilj dejstava na kopnu je da se što brže eksploatišu efekti raketno-nuklearnih udara, unište preostale neprijateljske snage, spreči mogućnost njihovog oporavljanja i ovlada teritorijom protivnika.

U okviru kopnenih operacija napad se smatra osnovnim vidom borbenih dejstava, jer se jedino njime mogu razbiti i uništiti snage branioca i ovladati određenim područjem, rejonom ili zemljišnim objektima. S obzirom na to da i branilac raspolaže savremenim naoružanjem i tehnikom, u ostvarivanju ovih zadataka brzina u borbenim dejstvima i postizanje visokog tempa napada predstavljaju jedan od osnovnih uslova i bitnih činilaca od kojih zavisi uspeh svake napadne operacije.

Tempo napada zavisi od čitavog niza faktora i njihove uzajamne povezanosti. Zbog toga se nastoji da se uoče i detaljno analiziraju faktori koji mogu uticati i doprineti da se ostvari visok tempo napada. Istovremeno se preduzimaju i odgovarajuće mere koje treba da omoguću njegovo ostvarivanje. Svi ovi faktori, i u vezi s tim mere koje se preduzimaju, mogu se svrstati u četiri osnovne grupe: organizaciono-formacijska rešenja, metod i način dejstva u napadu, ekspeditivnost u komandovanju i obučenost štabova i jedinica, kao i mogućnost pozadinskog obezbeđenja napada. Svakako da svi faktori ne utiču uvek podjednako, te se njihov značaj i međusobni uticaj moraju razmatrati posebno za svaku konkretnu situaciju.

U daljem tekstu, pri razmatranju pojedinih faktora, neće se ulaziti u njihovu detaljnu obradu, jer je to ovom prilikom i nemoguće, a nije ni cilj, već će se u osnovnim crtama ukazati na njihov značaj, mesto i ulogu.

ORGANIZACIJSKO-FORMACIJSKA REŠENJA

U analizi ovog faktora imaju se u vidu pre svega mere koje se odnose na prilagođavanje organizacijske strukture i sastava jedinica savremenim zahtevima, posebno mere kojima se obezbeđuje takva vatrema moć jedinica da omogućava brzo razbijanje odbrane neprijatelja, kao i one mere kojima se omogućava velika pokretljivost jedinica.

Organizacijsko-formacijska struktura i sastav jedinica kopnene vojske sve više se prilagođavaju zahtevu za vođenje brzopokretnih borbena dejstava. U vezi s tim stalno se unose promene u organizacijsko-formacijsku strukturu kopnene vojske od armije pa do najnižih jedinica, stalno se menja unutrašnja struktura između pojedinih rodova.

Armije se sve više razvijaju kao elastične formacije, što treba da pruži velike mogućnosti za brzu preorijentaciju na izvođenje operacija u različitim uslovima. U sastav armije sve više se uvode oklopne, mehanizovane, vazdušno-desantne, raketno-nuklearne jedinice, elektronska sredstva, sredstva veze, radarska oprema itd.

Korpusi se (u armijama onih zemalja gde postoje) takođe sve više razvijaju kao elastične formacije prilagođene za dejstva u različitim uslovima. Oni sve više postaju jaka borbena manevarska snaga sa snažnom vatrenom, a posebno nuklearnom podrškom.

U razvoju divizijskih formacija, pored ostalog, sve više dolazi do izražaja tendencija osposobljavanja da odgovore zahtevima taktičkih načela o vođenju raketno-nuklearnog rata, a isto tako da mogu ostvariti brza dejstva i onda kad se nuklearno oružje ne upotrebljava. Da bi mogle ostvariti visok tempo dejstava, divizijske formacije se prilagođavaju karakteristikama zemljišta na kojem se planira njihova upotreba; nastoji se da brojno nisu glomazne, ali da su dobro opremljene savremenom tehnikom, naoružanjem i sa velikom vatrenom moći; da su što pokretljivije; da se izvrši združivanje rodova ne samo u okviru divizije, već i na najnižem taktičkom nivou; da divizije i osnovne borbene jedinice u njenom sastavu budu što više osposobljene za izvođenje samostalnih dejstava; da broj veza komandanta bude što manji; da se što više ublaže problemi vezani za pozadinsko obezbeđenje; da divizija može uspešno da se suprotstavi dejstvima odgovarajuće jedinice budućeg protivnika.

Ne samo kod armija, korpusa i divizija već i kod nižih jedinica, organizacijsko-formacijska struktura se prilagođava i osposobljava za izvođenje brzopokretnih dejstava. Kod većeg broja zemalja i brigade (pukovi) dobijaju jedinice gotovo svih rodova i službi. Tako se u sastavu pukova (brigada) već danas nalaze tenkovi, artiljerija za podršku, protivtenkovska i protivavionska artiljerija i jedinice za pozadinsko obezbeđenje. Brojno stanje tenkova, sastav artiljerije, kao i stepen zastupljenosti ostalih rodova i službi, jasno ukazuju da se teži ka što većem osamostaljivanju pukova (brigada). Ovakva tendencija sve više dolazi do izražaja i kod bataljona, tako da su kod većeg broja zemalja u bataljonskim formacijama već zastupljeni gotovo svi rodovi i službe, a kod nekih čak i sredstva za lansiranje nuklearnog oružja.

Sredstva vatrene podrške predstavljaju glavni činilac koji treba da omogući visok tempo napada. Među ovim sredstvima, prvenstveni značaj pridaje se raketno-nuklearnim sredstvima strategijske i taktičke namene.

Raketno-nuklearna sredstva strategijske namene, iako se ne nalaze u sastavu kopnenih snaga, s obzirom na ciljeve po kojima se planira njihova upotreba, svojim opštim značajem i uticajem koji ispoljavaju na opštu fizionomiju rata, utiču i na ispoljavanje visokog tempa napada

kopnenih snaga. Njihovo dejstvo po čitavoj dubini teritorije protivničke strane: po industrijskim rejonima, komunikacijskim čvorovima i centrima, lukama i većim koncentracijama oružanih snaga, odlučujuće bi uticalo i na izvođenje kopnenih operacija uopšte i na mogućnost ostvarivanja visokog tempa napada posebno.

Nuklearna sredstva taktičke namene predstavljaju neposredni i glavni činilac koji treba da omogući visok tempo napada kopnenih snaga. Koliki se značaj pridaje ovim sredstvima vidi se i po tome što, pored opšte tendencije da se sredstva za njihovo lansiranje uvedu i u sastav jedinica u armijama onih zemalja koje ih doskora nisu imale, postoji i tendencija (koja se već i ostvaruje) da se ta sredstva, raznog dometa, uvedu u sastav svih jedinica počev od bataljona pa do najvećih združenih formacija. Spuštanje sredstava za lansiranje nuklearnih projektila i u najniže jedinice jasno ukazuje na tendenciju da ona treba da služe i za obezbeđivanje neprekidne vatrene podrške, a sa tim i na ostvarivanje visokog tempa napada.

Broj i jačina nuklearnih projektila, pored opštih mogućnosti, deluje se zavisno i od konkretne situacije u kojoj jedinica dejstvuje (nuklearne mogućnosti neprijatelja, opšti odnos snaga, dužine trajanja dejstava, zadatka koji se pred jedinicu postavlja i dr.)¹

Zavisno od raspoloživog broja, nuklearna sredstva mogu imati dvostruku ulogu. Kada se raspoložuje ograničenim brojem, nuklearno oružje služi kao moćno sredstvo podrške borbenih jedinica; međutim, kada se raspoložuje dovoljnim brojem, ono se smatra osnovnim sredstvom napada čiji efekat dejstva borbene jedinice treba samo da eksploatišu. Da bi se ostvario visok tempo napada, kada je odnos snaga u ostalim sredstvima približno podjednak, smatra se da je neophodno da odnos u nuklearnim sredstvima bude nekoliko puta veći u korist napadača.

Mada se nuklearno oružje smatra glavnim sredstvom za uništavanje neprijatelja, ostvarivanje visokog tempa napada i uspešno vođenje kopnenih operacija, ipak se smatra da u ostvarivanju ovih zadataka nije izgubila značaj i vatra artiljerije, tenkova i pešadijskog oružja. Zbog toga se, pored rada na pronalaženju i usvajanju novog naoružanja, radi i na daljem razvoju i usavršavanju i uvođenju u sastav jedinica tzv. klasičnog naoružanja svih vrsta — od puške do tenkova.

Pored nuklearne i klasične vatre, na ostvarivanju brzog prodora i visokog tempa napada znatno mogu da utiču hemijska i biološka sredstva, bilo da se nuklearno oružje upotrebljava, bilo da se ne upotrebljava. Hemijska sredstva se smatraju posebno pogodnim za dejstvo u taktičkim okvirima — u situacijama u kojima se mogu naneti masovni gubici živoj sili, a da istovremeno ne dođe do stvaranja prepreka do čega bi došlo upotrebom nuklearnog oružja. Zato se njihova upotreba planira i po snagama na prednjem kraju — na pravcima na kojima napad još u početnoj fazi može da poprimi formu eksploatacije. Biološka sredstva više posredno utiču na ostvarivanje visokog tempa napada.

¹ Prema tome, jedna ista jedinica za isti broj dana, zavisno od navedenih uslova, može dobiti različit broj nuklearnih projektila.

Naime, s obzirom na svojstva koja poseduju, njihova upotreba se planira prvenstveno po strategijskim ciljevima — u dubljoj pozadini neprijatelja.

Pronalaženje i uvođenje u sastav jedinica sredstava koja će omogućiti što veću *pokretljivost jedinica*, predstavlja jedan od najvažnijih zadataka kojima se bave sve zainteresovane institucije. Ovo je sasvim razumljivo, jer opšta koncepcija vođenja eventualnog budućeg rata i težnja ka ostvarivanju što veće ofanzivnosti i visokog tempa napada, kao i potreba brzog zauzimanja rastresitog rasporeda, odnosno koncentracije snaga na određenim delovima fronta ili pravcima, zahtevaju da jedinice budu što pokretljivije.

Jednu od najvažnijih mera u rešavanju problema pokretljivosti predstavlja masovno uvođenje sve bolje motorizacije i mehanizacije u sastav jedinica kopnenih snaga. U skladu s tim, tenkovske i mehanizovane jedinice danas čine gro kopnenih snaga, pre svega, u oružanim snagama velikih zemalja. Međutim, to ne znači da ovakva tendencija ne postoji i kod ostalih zemalja. Naprotiv, i kod njih ovakva tendencija dolazi sve više do izražaja. Na tu činjenicu ukazuje i stalno povećavanje broja tenkova u sastavu združenih jedinica, tako da oni danas predstavljaju udarnu snagu ne samo tenkovskih nego i mehanizovanih jedinica, uz jasnu tendenciju da se povećava njihov broj i u sastavu pešadijskih združenih jedinica. Takođe, treba istaći da se ne radi samo o brojnog povećanju već i o nastojanjima da se poboljša kvalitet tenkova: povećavanjem radijusa dejstva, osposobljavanjem za savlađivanje i težih prepreka, poboljšanjem mogućnosti i za gađanje iz pokreta i dejstvo noću, povećanjem snage vatrenog dejstva i dr. Na taj način, svojom brojnošću i kvalitetima tenkovi predstavljaju glavne nosioce visokog tempa u napadnim dejstvima i osnovnu snagu za eksploataciju efekata dejstva nuklearnog oružja.

Radi povećavanja pokretljivosti van puteva, kao i zaštite ljudstva, združene jedinice dobijaju sve veći broj oklopnih transportera za prevoz borbenih delova i guseničnih vozila za jedinice borbene podrške. Usavršavanju oklopnih transportera poklanja se sve veća pažnja, tako da ne predstavljaju samo transportna, već i borbena vozila naoružana artiljerijskim, protivavionskim, protivtenkovskim i lakim naoružanjem za neposrednu podršku delova koje prevoze. U toku borbe ljudstvo iz oklopnih transportera izlazi samo u izuzetnim situacijama, kada se naiđe na organizovanu i jaku vatru koja se ne može obići. Osposobljenost jedinica za vođenje borbe i iz vozila omogućuje da zajednički dejstvuju s tenkovima, brzo eksploatišu efekat dejstva nuklearnog oružja i ostvaruju visoki tempo napada.

Pored mera za povećavanje strategijske pokretljivosti razvojem transportne avijacije, velika pažnja poklanja se razvoju vazdušne pokretljivosti i u okviru same kopnene vojske, kako u celini tako i pojedinih njenih delova. Preduzimaju se mere kojima treba da se omogući da se čitave jedinice, njihovo naoružanje i oprema (uključujući i sredstva za lansiranje nuklearnog oružja) prenose vazdušnim putem. U ostvarivanju pokretljivosti ove vrste u okviru KoV posebno mesto zauzimaju razvoj i primena helikoptera u kopnenim operacijama. Avio i helikop-

terske jedinice, jačine čete do bataljona, već danas se nalaze u sastavu divizijskih formacija koje, pored ostalog, služe i za prebacivanje manjih delova (do čete), kao i za dotur najnužnijih materijalnih potreba jedinicama. U poslednje vreme sve više dolazi do izražaja tendencija da helikoptere dobiju i niže jedinice.

Radi ostvarivanja što bržeg tempa napada preduzimaju se mere i za lakše savlađivanje vodenih prepreka. Već se danas oklopni transporteri, sredstva borbene podrške, kao i tenkovi, osposobljavaju za samostalno savlađivanje reka; usavršavaju se mostovska sredstva prelaza i način njihovog prebacivanja na mesto upotrebe (helikopterima), a pojedina od njih već se nalaze u formacijskom sastavu i jedinica nižih od divizije. Pored toga, znatna pažnja poklanja se što većem osposobljavanju inženjerskih jedinica za brzu opravku puteva i otklanjanje prepreka.

METOD I NAČIN IZVOĐENJA NAPADA

Poznato je da savremena ratna tehnika i naoružanje imaju izrazito ofanzivni karakter. Ovakva njihova svojstva pružaju i protivniku koji se nalazi u odbrani, mogućnost da napadaču nanese velike gubitke i onemoguću ga da uspešno razvija napad. Zato se postavlja i zahtev da jedinice koje učestvuju u napadu primenjuju takve metode i načine dejstva koji će omogućiti da se razvije visoki tempo napada i što brže eksploatišu efekti dejstva sredstava vatrene podrške, pre svega raketno-nuklearne, i najcelishodnije iskoriste svojstva ostale tehnike (pravilna upotreba sredstava koja omogućuju ostvarivanje velike pokretljivosti i sl.). U vezi s tim, uporedo sa razvojem novije tehnike i naoružanja, radi se na pronalaženju i usvajanju novih i preispitivanju i prilagođavanju već poznatih načela, metoda i načina dejstva u napadu. Da pomenemo samo neka od njih, bez detaljnije obrade, i to posebno ona čija primena može ispoljiti veći uticaj na ostvarivanje visokog tempa napada.

Nosioci visokog tempa napada su oklopne, mehanizovane i motorizovane jedinice uz primenu većih i manjih vazdušnih desanata, a odlučujuća uloga u izvršavanju njihovih zadataka pridaje se nuklearnom oružju. S obzirom na gledišta da nuklearno oružje ima odlučujuću ulogu, smatra se da se u napad može preći i pri jednakom (pa čak i nešto slabijem) odnosu u klasičnim snagama i sredstvima ako se ostvari nuklearna nadmoćnost.

Primeni iznenađenja pridaje se veliki značaj. Da bi se ono ostvarilo, pored ostalog, napad se po pravilu izvodi privlačenjem jedinica iz dubine, a u borbi se uvode iz pokreta, posle kraće ali snažne vatrene pripreme uz pomenutu odlučujuću ulogu nuklearnog oružja. Pored toga, nastoji se da se postigne iznenađenje po vremenu, mestu i pravcu napada, veličini i sastavu snaga, kao i njihovim postupcima. S obzirom na razvoj moderne tehnike i naoružanja, danas postoji sve veći broj elemenata pomoću kojih se može ostvariti iznenađenje u svakoj situaciji

i u svako doba. Tu, pre svega, spadaju nuklearna, hemijska i biološka sredstva, avijacija, projektili, vazdušno-desantne snage, sredstva za obmanjivanje i zavaravanje itd.

Napad se izvodi po odabranim pravcima na kojima se teži da se što pre razbiju snage branioca i zauzmu najvažniji objekti u dubini odbrane. Da bi se ostvario visok tempo napada, na ovim pravcima se uz jaku nuklearnu, avio i ostalu vatrenu podršku masovno angažuju oklopne i druge brzopokretne jedinice, čija se dejstva kombinuju sa vazдушnim desantima. Ovakav način dejstva omogućuje brze i duboke prodore jedinica, ali dovodi i do stvaranja većih i manjih međuprostora i otkrivenih bokova. Da bi jedinice koje prodiru mogle nastaviti brzo nastupanje, preduzimaju se posebne mere obezbeđenja: osmatranje iz vazduha i sa zemlje, određivanje posebnih, u prvom redu lakih i brzopokretnih, jedinica za kontrolu međuprostora i zaštitu bokova, dejstvo vatrom, minsko, radiološko i hemijsko zaprečavanje i dr.

Neprekidnost u izvođenju napada predstavlja jedan od osnovnih činilaca visokog tempa napada. U vezi s tim, posebno se razmatraju sredstva i način upotrebe jedinica u toku noći, kako se braniocu ne bi dozvolilo da ovo vreme iskoristi za uspešno izvlačenje jedinica iz borbe, njihovo sređivanje ili dovlačenje novih jedinica za organizovanje odbrane po dubini.

Postrojavanje borbenog poretka je vrlo elastično i zavisi od veličine jedinica i svake konkretne situacije. Načelno, jedinice do nivoa korpusa obično postrojavaju borbeni poredak u dva ešelona sa rezervom ili bez nje, a armija u jednom ešelonu sa jačom ili slabijom rezervom. Ovakva načelna gledišta zastupaju se zbog toga što bi — s obzirom na mogućnost nuklearnih udara branioca, opštu dubinu napadnog poretka armije i udaljenost na kojoj bi se nalazio — uvođenje drugog ešelona bilo vrlo otežano. Pored toga, smatra se da je za ostvarivanje visokog tempa napada potrebno da u okviru armije gro snaga bude u mogućnosti da što brže i efikasnije eksploatiše raketno-nuklearne udare i da može izvršiti zadatak od početka do kraja operacije, a da ulogu rezerve mogu preuzeti nuklearna sredstva.

Izbor odgovarajućeg oblika manevra takođe se razmatra kao jedan od osnovnih činilaca visokog tempa napada. Uslovi u kojima se primenjuju i način izvođenja klasičnih oblika manevra (obuhvata, obilaska, proboja, frontalnog napada) zasnivaju se na opštepoznatim stavovima. Međutim, s obzirom na naoružanje i tehniku koju jedinice imaju u svom sastavu ili kojima mogu biti podržane, postoje mogućnosti da se ostvari znatno brži tempo napada nego ranije. Za ostvarivanje visokog tempa napada pri primeni bilo kojeg oblika manevra pridaje se veliki značaj infiltraciji jedinica. Borbena dejstva u nuklearnim uslovima pružaju povoljne mogućnosti za infiltriranje ne samo manjih već i većih snaga. Pored navedenih klasičnih oblika, došlo je i do pojave novog oblika manevra — tzv. vertikalnog manevra, koji s obzirom na brojnost primene, jačinu jedinica koje učestvuju i zadatke koje treba da izvrše dobija sve veći značaj u ostvarivanju visokog tempa napada.

Izvođenje napada sve više poprima nove karakteristike. Da bi se ostvario brzi tempo napada, jedinice — podržane jakom nuklearnom, avio i ostalom vatrom — usmeravaju se direktno, najkraćim mogućim pravcem ka konačnom cilju napada sa zadatkom da njime što pre ovladaju. Za likvidiranje otpora branioca planiraju se kratki ali snažni napadi, a za likvidiranje okruženih snaga angažuju se vatrena sredstva, uključujući i nuklearna, i jedinice iz dubine. Ukoliko se napredovanje uspori na bilo kom pravcu dejstva, težište se što pre prenosi na onaj pravac na kojem postoje bolji izgledi za postizanje uspeha. Pošto se ovlada određenim objektom, za njegovo obezbeđivanje angažuju se minimum snaga uz maksimalnu primenu vatrene podrške. Ostale jedinice zauzimaju rastresit raspored, reorganizuju se što brže i nastavljaju napad. Ukoliko situacija zahteva, za produžavanje napada uvode se sveže snage, prvenstveno kroz međuprostore koji će u nuklearnim uslovima biti dovoljno veliki.

Eksploataciji postignutog uspeha poklanja se posebna pažnja, kako se braniocu ne bi pružila mogućnost da reorganizuje jedinice i organizuje otpor po dubini. Početak eksploatacije zavisi od jačine nuklearne podrške. Ako se raspolože takvim količinama nuklearnog oružja da se još u vatroj pripremi napada mogu stvoriti breše odgovarajuće širine, planira se neposredno uvođenje brzopokretnih snaga namenjenih za eksploataciju. Kada u toku eksploatacije dođe do razbijanja braniočevih snaga preduzimaju se mere da se što pre pređe u gonjenje, pri čemu veliki značaj takođe imaju brzopokretne jedinice, njihova podrška vatrom, sadejstvo vazdušnih desanata i dejstvo avijacije.

Primena vazdušnih desanata (avio i helikopterskih) u toku napada (uključujući i fazu eksploatacije i gonjenje) razmatra se kao jedan od odlučujućih faktora za povećavanje tempa napada. Vazdušnodesantne jedinice pojavljuju se kao efikasno sredstvo prenošenja borbenih dejstava ne samo na bližu nego i na veću dubinu neprijateljske odbrane.

Vazdušnodesantne snage mogu dobiti raznovrsne zadatke, kao što su: zauzimanje određenih objekata i komunikacijskih čvorova, sprečavanje pridolaska neprijateljskih rezervi iz dubine, narušavanje sistema komandovanja i materijalnog obezbeđenja, obezbeđivanje mostobrana prilikom forsiranja reka, a mogu biti angažovani i za neposredno učešće u eksploataciji efekata nuklearnog oružja.

Ostvarivanje visokog tempa napada na težem brdskom i planinskom zemljištu predstavlja problem kome se poklanja posebna pažnja. Upotreba nuklearnog oružja na ovakvom zemljištu je ograničena u pogledu vrste, broja i jačine, s obzirom na to da ono svojim dejstvom prouzrokuje zarušavanje, stvaranje požara i drugih prepreka pred sopstvenim snagama. Pored toga, oklopne, mehanizovane i motorizovane jedinice ne mogu da se u punoj meri iskoriste i ograničene su samo na razvijanje svojih manjih delova. Zbog tih ograničenja rešenja se traže u upotrebi posebnih brdskih i planinskih jedinica, čijem se opremanju i obučavanju poklanja posebna pažnja. Dejstva na ovakvom zemljištu orijentišu se više nego ranije duž komunikacija i rečnih dolina, a da bi mogla što brže da se odvijaju kontroliše se dominantno zemljište. Da bi

se stvorio veći tempo napada i na težem brdskom i planinskom zemljištu, veliki značaj pridaje se vazдушnim desantima, posebno helikopterskim, koji treba da otvore prolaze snagama s fronta.

Pored navedenih i ostalih mera, u nastojanjima da se ostvari visok tempo napada, sve važnije mesto zauzima *organizovanje gerilskih dejstava* u pozadini branioca. Gerilske snage orijentišu se na dejstvo po komunikacijama, važnim saobraćajnim čvorovima, uređajima, sistemu komandovanja i materijalnog obezbeđenja. Pored toga, gerilske snage se orijentišu i na otkrivanje onih rentabilnih ciljeva za dejstvo nuklearnim oružjem koji svojim angažovanjem mogu da uspore ili onemogućće ostvarivanje visokog tempa napada jedinicama s fronta. One se koriste i za izvođenje diverzija ili zauzimanje određenih objekata posle dejstva nuklearnog oružja, do dolaska jedinica s fronta.

KOMANDOVANJE I OBUKA

Svako pitanje iz domena komandovanja na određeni način utiče na mogućnost ostvarivanja visokog tempa napada. S obzirom na njihovu obimnost, ovde se ističu samo ona iz okvira rada štabova i komandanata koja su od posebne važnosti za temu.

Brzina u radu štabova i komandanata jedan je od osnovnih činilaca koji treba da obezbedi da jedinice blagovremeno reaguju na svaku promenu situacije i bez zastoja nastave da dejstvuju u toku napada. Potreba za brzinom u radu štabova i komandanata sve više dolazi do izražaja, jer borbena sredstva kojima danas raspolažu i napadač i branilac mogu često dovesti do promena situacije u toku dejstava. To, pak, zahteva da se brzo dobijaju i analiziraju podaci, izvlače zaključci, da se blagovremeno izdaju i prenose zadaci. Da bi se uspešno mogli ostvariti ovi zahtevi, sve veća pažnja poklanja se razvoju sredstava za izviđanje, osmatranje i obaveštavanje, brojnomo i strukturalnom prilagođavanju štabova novim potrebama, usavršavanju procesa njihovog rada i uvođenju mehaničkih sredstava za bržu procenu situacije i rad štabova uopšte. Takođe, velika pažnja poklanja se razvoju sredstava veze i organizaciji veze uopšte, da bi se obezbedio brz i siguran prijem izveštaja i prenošenje naređenja, kao i neprekidnost u komandovanju.²

Pored ovih i drugih mera koje treba da omogućće ekspeditivnost i efikasnost u komandovanju, s obzirom na mogućnost brze izmene situacije (pri čemu se ne zanemaruje i mogućnost prekida veza), da ne bi došlo do zastoja u toku izvođenja napada potčinjenima se daje i veća inicijativa, a veća pažnja poklanja se i organizovanju sadejstva.

² Istovremeno se preduzimaju mere i pronalaze sredstva za što efikasnije ometanje veze branioca da bi se onemogućilo da i on blagovremeno reaguje u skladu sa razvojem situacije.

Obučenosť i fizička sposobnosť starešina, vojnika, kao i jedinica, takođe predstavljaju jedan od osnovnih činilaca za ostvarivanje visokog tempa napada. I pored velike uloge i značaja koji se pridaje savremenom naoružanju i tehnici, ipak se smatra da je čovek osnovni činilac za postizanje uspeha u borbi. Pri tome se posebno ističe da uslovi u kojima bi se vodio eventualan rat zahtevaju veća fizička i moralna naprezanja ljudi nego ranije. Ti uslovi su: izloženost nuklearnim udarima neprijatelja, dejstvo avijacije i artiljerije, savlađivanje kontaminiranih zona i drugih prepreka itd. Zbog svega toga, obuci starešina, vojnika i jedinica kao celine poklanja se velika pažnja. U obuci posebno mesto zauzimaju vežbe jedinica i štabova različitih stepena u raznim uslovima i vidovima borbenih dejstava.

POZADINSKO OBEZBEĐENJE NAPADA

Karakter savremenih napadnih operacija i potreba da se odvijaju brzim tempom zahtevaju primenu odgovarajućeg sistema pozadinskog obezbeđenja. Problemi snabdevanja jedinica u napadu takođe dolaze do većeg izražaja nego ranije. Naime, da bi se mogao ostvariti brz tempo napada neophodno je i to da jedinice budu neprekidno obezbeđene svim sredstvima, pri čemu poseban problem predstavljaju potrebe za ogromnim količinama municije, goriva i dr. Međutim, uslovi da se sve to doturi biće takođe mnogo teži nego ranije: raketno-nuklearna dejstva po dubokoj pozadini dovešće u pitanje mogućnosť proizvodnje i transporta materijalnih dobara; pozadinsko obezbeđenje biće otežano i usled porušenih komunikacija, kontaminiranog zemljišta, velikih gubitaka itd.

Rešenje problema pozadinskog obezbeđenja u novim uslovima, pored ostalog, traži se u primeni odgovarajuće organizacijske strukture pozadine, u usklađivanju sa potrebama metoda i načina vođenja borbenih dejstava, u povećanju opšte pokretljivosti pozadine, u uvođenju novih transportnih sredstava koja neće zavisiť od komunikacijske mreže, u sredstvima koja pružaju relativnu zaštitu od radioaktivnog zračenja, u obezbeđivanju mehanizacije za brzu opravku puteva, u izradi naftovoda, kao i u povećavanju rezervoara na vozilima, pronalaženju i uvođenju motora sa malim utroškom goriva itd. Posebna pažnja poklanja se i mogućnostima za pozadinsko obezbeđenje jedinica vazdušno-transportnim sredstvima. Za tu svrhu namenjen je i veliki broj helikoptera koji se nalaze u sastavu jedinica kopnenih snaga — od armije do divizije; preduzimaju se i mere da se smanji težina pojedinih, pre svega prehrambenih, artikala. Isto tako, planira se da se do maksimuma koriste i mesni izvori. U vezi s tim još u miru se detaljno analiziraju rejoni i pravci na kojima se planira upotreba jedinica, a u jedinicama počev od divizije pa naviše postoje organi koji su, pored ostalog, i posebno zaduženi za korišćenje mesnih sredstava.

Pored navedenih i drugih mera da se pozadinskim obezbeđenjem omogući brzo napredovanje jedinica, s obzirom na mogućnost gerilskih dejstava u dubini napadačevog rasporeda, obezbeđenje pozadinskih rejona i protivgerilska dejstva predstavljaju značajnu meru borbenog obezbeđenja u celini. U tu svrhu, pored ostalih, predviđa se i: razrada posebnih planova, određivanje posebnih jedinica i organizovanje jedinica teritorijalne vojske za dejstvo protiv gerile i diverzanata, organizuju se osmatranje i kontrola teritorije iz vazduha, kao i posebne mere obezbeđenja važnih objekata, komunikacija, konvoja i dr.

Iz izloženog jasno dolazi do izražaja zaključak da tempo napada zavisi od velikog broja faktora, njihove uzajamne povezanosti i mogućnosti da se ispolje. Prema tome, tempo napada biće različit u svakoj konkretnoj situaciji i zavisiće, pored ostalog, i od toga da li se napad izvodi u početnom ili kasnijem periodu rata, od zemljišta, karaktera odbrane, odnosa u nuklearnim i drugim borbenim sredstvima, posledica udara raketno-nuklearnih sredstava u strategijskom okviru, bezbednosti pozadine i dr.